

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 31

van **KARIN BROUWERS**

datum: 19 oktober 2022

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

Vlaamse musea - Schenkingenbeleid

De Vlaamse musea Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA), het Museum Hedendaagse Kunst Antwerpen (M HKA) en Mu.Zee beschikken over een eerder beperkt budget om hun collecties uit te breiden. Daarnaast maken ze vaak gebruik van schenkingen en bruiklenen om hun collectie aan te vullen en meer werken tentoon te kunnen stellen.

De Vlaamse Codex Fiscaliteit (VCF) voorziet momenteel al in de mogelijkheid om de erfbelasting te voldoen door de inbetalinggeving van kunstwerken. De regeling wordt echter zelden gebruikt. De regering werkt daarom aan een ontwerpdecreet om de bestaande regeling aantrekkelijker te maken voor toekomstige erflaters, erfgenamen, legatarissen en begiftigden.

1. Hanteren de drie Vlaamse musea een deontologische code voor het ontvangen van schenkingen en bruiklenen? Zo niet, waarom niet? Zo ja, kan de minister de belangrijkste bepalingen van die code toelichten?
2. Wanneer een dergelijke code wordt gehanteerd, wie ziet dan toe op de naleving ervan?
3. Hanteren de drie Vlaamse musea een modelcontract voor de contractuele afhandeling van schenkingen en bruiklenen? Zo niet, waarom niet? Zo ja, kan de minister de belangrijkste bepalingen van een dergelijk contract toelichten?
4. De aanpassing aan de Vlaamse Codex Fiscaliteit zal hopelijk het aantal inbetalinggevingen van erfbelasting met kunstwerken doen toenemen.

Bij welk museum zullen die kunstwerken uit de 'Collectie Vlaanderen' in depot worden gegeven?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 31 van 19 oktober 2022

van **KARIN BROUWERS**

1. De drie Vlaamse musea hanteren secuur deontologische codes, die gebaseerd zijn op de Ethische Code van ICOM (zie [online](#)). Op tientallen punten van de hele museumwerking zijn musea gehouden aan ethische principes; de ethische code van ICOM is hiervoor het wereldwijd richtinggevend document en dus de basisreferentie. Onze musea gaan hier bewust mee om, en integreren deze principes in hun richtlijnen en procedures in het collectiebeheer.

Ik som hier de belangrijkste elementen uit de ethische code op, betreffende de verwerving van collectiestukken:

- Het museum heeft een collectiebeleidsplan waar alle potentiële aanwinsten aan worden afgetoetst.
- Er worden geen objecten verworven waar het museum niet de zekerheid over kan verkrijgen dat er een rechtsgeldige titel is.
- Al het mogelijke wordt gedaan om na te gaan of het object niet afkomstig is uit illegale handel of illegaal geëxporteerd werd.
- Er worden geen objecten verworven afkomstig uit ongeoorloofde, onwetenschappelijke of opzettelijke vernieling van monumenten of sites.
- Cultureel gevoelige objecten zoals menselijke resten of religieus betekenisvolle objecten worden enkel verworven wanneer ze met respect gehuisvest en beheerd kunnen worden.
- Beschermd biologische of geologische specimina worden niet verworven wanneer de verwerving in strijd is met lokaal, nationaal, regionaal of internationaal recht of verdrag, met betrekking tot natuurbescherming en natuurhistorisch behoud.
- Wanneer een collectie levende specimina bevat, wordt in het bijzonder gelet op de omgeving waaruit ze afkomstig zijn; worden eveneens recht of verdragen met betrekking tot natuurbescherming en natuurhistorisch behoud in de afwegingen betrokken.
- Indien het werkende objecten betreft, waar de nadruk meer ligt op het behoud van processen dan op het object zelf, el ze te laten aanraken of te gebruiken voor onderwijsdoeleinden.
- Het verwerven van objecten die buiten het collectieplan van het museum vallen, kan alleen in uitzonderlijke gevallen plaatsvinden. Rekening wordt gehouden met de betekenis van de objecten, ook in de context van het culturele en natuurlijke erfgoed, en de speciale belangen van andere musea die dergelijke objecten verzamelen.
- Zorgvuldigheid is vereist bij het verwerven van objecten van leden van het bestuur, museummedewerkers, of hun familie en naaste verwanten.
- Een museum kan als gevolmachtigde opslagplaats fungeren voor objecten waarvan de herkomst niet bekend is of die illegaal verworven zijn, mits afkomstig uit een gebied waarvoor het museum rechtens verantwoordelijkheid draagt.

Ook voor bruiklenen zijn er dergelijke elementen opgenomen. Bruiklenen zijn evenwel altijd tijdelijk, ook vindt er geen overdracht van eigendom plaats gezien de objecten

na afloop van het project of tentoonstelling terugkeren naar de eigenaar. Dit is een belangrijk verschil met verwervingen.

2. De drie Vlaamse musea zijn verzelfstandigde vzw's en worden bestuurd door een raad van bestuur. Deze raad van bestuur houdt toezicht op de werking en dient dus samen met de directie een werkzame aanpak te voorzien voor deze en tal van andere ethische en praktische vraagstukken, om een goede aandacht ervan binnen de praktische limieten mogelijk te maken.

Aandacht voor de deontologische codes maken integraal deel uit van de beslissingstrajecten binnen het collectiebeheer. Voor de beslissingen over verwervingen en bruiklenen zijn er formele beslissingsprocessen uitgeschreven, waarbij de verantwoordelijkheid verdeeld is over de verschillende betrokken medewerkers binnen de organisaties en de bestuursleden. Objecten worden enkel verworven wanneer het volledige proces doorlopen is.

De musea geven hierbij aan dat ze niet overgaan tot de verwerving van objecten bij twijfel of onvolledige informatie over de rechtsgeldigheid van de titel, ethische aspecten, inbreuken op nationaal en internationaal recht en of verdragen, authenticiteit of herkomst uit illegale handel.

3. Afhankelijk van de gekozen procedure en afspraken maken de musea bij schenkingen gebruik van een handgift. De handgift is een gift van hand tot hand die geformaliseerd wordt door de uitwisseling van aangetekende brieven tussen de schenker en de ontvanger. Maatwerk is hier echter soms aangewezen, de aanpak en gebruikt model zijn dus steeds afhankelijk van de omstandigheden. De musea laten zich hier juridisch voor bijstaan door diverse instanties (departement CJM, notaris, ...).

Voor bruiklenen bestaan er per type, kortstondig of langdurig, modelcontracten. Hierbij worden de internationale afspraken uit de museumsector gevolgd. De bruikleencontracten bevatten naast de identificatie van het project of tentoonstelling de duur van de bruikleen. Verder worden alle afspraken tussen de bruikleengever en de bruikleenemer in het contract opgenomen, dit betreft onder meer de bewaring en presentatie, aansprakelijkheid en verzekering, transport en handling, kosten, reproductie etc.

4. In het ontwerp van decreet tot aanpassing van de bestaande regeling om de erfbelasting te voldoen door de inbetalinggeving van kunstwerken, wordt de beslissingsbevoegdheid aan welke erfgoedinstelling het cultuurgood in bewaring zal worden gegeven toegewezen aan de Vlaamse Regering. Deze zal zich voor haar beslissing baseren op alle elementen van het dossier waaronder mogelijke wensen van de erflater, het advies van de Topstukkenraad, de bewaarmomstandigheden, de collectieratio, enzovoorts.